

ΠΕΤΡΟΣ ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ

“ Πρέπει να υπάρχει νομοθετικό ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο να μπορέσει να ενσωματώσει τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου Δρουσιώτου antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

ΦΩΤΟ: Γ. ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Η ασύδοτη δημοσιογραφία δημιουργεί κινδύνους

Βέβαια βλέπουμε στις μέρες μας το φαινόμενο της ανηπαφής, του copy paste. Ναι, δεν έχει βρεθεί ο τρόπος για να λυθεί αυτό το θέμα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Ποιος έχει την ιδιοκτησία του συγκεκριμένου περιεχομένου που αναμεταδίδεται και γίνεται copy paste λόγω της νέας τεχνολογίας; Είναι κάτι που μέχρι στιγμής δεν μπορεί να ρυθμιστεί. Γίνονται και πολλά λάθη τα οποία πληρώνονται καμιά φορά ακριβό όπως είπαμε προηγουμένως με το Brexit. Αυτή η τάση ξεκίνησε πριν 5-6 χρόνια, συνεχίζεται, ενισχύεται, κάποια στιγμή θα σταματήσει και θα ξεκινήσει μια άλλη. Πιστεύω ότι εδώ παίζουν πάρα πολύ μεγάλο ρόλο τα ρυθμιστικά όργανα, οι σοβαροί δημοσιογράφοι και πολιτικοί.
Η ασύδοτη δημοσιογραφία εγκυμονεί κινδύνους;
Πάρα πολλούς, ανέφερα πολλά παραδείγματα στην ομιλία μου στο συνέδριο κυρίως από τη Βρετανία και την Αμερική γιατί έχει καλύτερα ή κακότερα την ικανότητα να διαμορφώνει την κοινή γνώμη.
Ποια γραμμή χωρίζει την ελευθερία από την ασυδοσία;
Η ελευθερία του τύπου έχει να κάνει κυρίως με την αληθινή και αντικειμενική πληροφόρηση που δίνει κάποιος, τη διασταυρωμένη πληροφόρηση για να μπορέσει μετά ο κόσμος να σχηματίσει μόνο του μια γνώμη. Ένας σοβαρός δημοσιογράφος αναλύει με γεγονότα, δεν τοποθετείται και ένας σοβαρός πολίτης θα λάβει υπόψη όχι μόνο τη γνώμη ενός δημοσιογράφου αλλά και κάποιου άλλου, θα διασταυρώσει τις πληροφορίες για να δει αν πραγματικά είναι αληθινές ή όχι.

Ρυθμιστική Αρχή προς θωράκιση της σωστής ενημέρωσης

Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Τώρα συζητείται στην Κύπρο η αναθεώρηση της νομοθεσίας για τα Μέσα Ενημέρωσης, τι θα πρέπει να προσέξουμε; Πρέπει ο citizen journalist (πολίτης - δημοσιογράφος) να υπόκειται στους ίδιους κανόνες με τον δημοσιογράφο, ο οποίος είναι επαγγελματίας, διασταυρώνει τις πηγές του και έχει ηθικούς κανόνες που συνήθως σέβεται. Αυτά τα δύο κάποια στιγμή πρέπει να μπουν κάτω από το ίδιο ρυθμιστικό πλαίσιο γιατί αλλιώς θα μιλούμε για δυο μέτρα και δυο σταθμά.
Είναι αδύνατο να μπορείς να ελέγξεις τόσα διασκετομμύρια άτομα. Ναι, η γνώμη μου ως ακαδημαϊκός είναι ότι πρέπει να έλθουν μαζί πολιτικοί, εκπρόσωποι των διαφημιστικών αρχών, δημοσιογράφοι ώστε να βρουν έναν τρόπο για να διευθετηθεί αυτό. Πρέπει να υπάρχει ευθύνη της εταιρείας, αυτό το self-regulation που έλεγα πιο πριν του παροχέα, Google, Amazon, You Tube κλπ.
Πώς μπορείς να ελέγξεις τους ιδιώτες που κάνουν τις δικές τους αναρτήσεις, δημιουργούν blocks και πολλά προβλήματα με παιδεραστίες, εμπορία προσώπων κλπ; Π' αυτό έλεγα προηγουμένως για την εταιρική ευθύνη, να μην παίρνεις αυτό το βίντεο ή αυτό το άρθρο, πρέπει όμως να το δημοσιεύσεις; Από τη μια είναι η ελευθερία του τύπου που λέει ότι από τη στιγμή που το έχω πρέπει να το δημοσιεύσω και θα κρίνει ο πολίτης αν θα το ενστερνιστεί ή όχι, αλλά από την άλλη υπάρχει το θέμα της αντικειμενικής πληροφόρησης και το αν εσύ ως εταιρεία επιλέγεις να το δημοσιεύσεις ή όχι. Π' αυτό οι εταιρείες έχουν πολύ μεγάλη ευθύνη.

Έχει εκλεγεί ο Ντόναλντ Τραμπ με tweets τα οποία ήταν ενάντια στο πολιτικό σύστημα, το κατεστημένο, ενάντια στα παραδοσιακά ΜΜΕ

Ενημέρωσης είναι κάτι που δεν υπάρχει σε πολύ μεγάλη ένταση εδώ στην Κύπρο, αλλά στη Μεγάλη Βρετανία που ζω μόνιμα τα τελευταία 22 χρόνια, είναι κάτι που συζητούν πάρα πολύ, όχι μόνο στην Ακαδημία, αλλά στις ρυθμιστικές Αρχές και σε πάρα πολλά συνέδρια. Το ερώτημα που τίθεται είναι τι γίνεται με τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, κατά πόσο έχουν αντικαταστήσει τους δημοσιογράφους, κατά πόσο λένε την αλήθεια.
Το συνέδριο διοργανώθηκε τώρα που συζητείται στην Κύπρο η αναθεώρηση της νομοθεσίας για τα Μέσα Ενημέρωσης, τι θα λέγατε ότι πρέπει να προσέξουμε; Πρέπει να υπάρχει άλλο είδος νομοθετικό ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο να μπορέσει να ενσωματώσει τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Είτε το θέλουμε είτε όχι είναι εδώ και πρέπει να το βάλουμε μέσα ο' ένα ρυθμιστικό πλαίσιο. Να τους δώσουμε κάποιους κανόνες για να μπορέσουμε να πάμε μπροστά. Υπάρχει δηλαδή η δημοσιογραφία όπως την ξέρουμε μέχρι τώρα

και αυτό που λέμε citizen journalism (δημοσιογραφία των πολιτών).
Ο κάθε πολίτης μπορεί να γίνει δημοσιογράφος, να έχει την αποκλειστικότητα επειδή έτυχε να ήταν παρών σε ένα γεγονός. Ναι, έχεις το κινητό σου και βγάζεις μια φωτογραφία ντοκουμέντο. Αυτή μπορεί να τη δώσεις σε μια εφημερίδα ή σε ένα κανάλι και να τη δει όλος ο κόσμος. Η ουσία όμως είναι το πώς αναλύεις αυτό το ντοκουμέντο εξαρτάται από το πόσο επαγγελματίας είναι ο δημοσιογράφος που θα την πάρει.
Πώς μπορείς να προστατεύσεις την κοινωνία από αυτή την ανεξέλεγκτη ελευθερία; Η ελευθερία είναι καλό να υπάρχει αλλά όχι ανεξέλεγκτη, γι' αυτό πρέπει να μπει μέσα σε ένα ρυθμιστικό πλαίσιο. Ο τρόπος που μπορείς να το χαλιναγωγήσεις είναι με το να εφαρμόσεις ένα ρυθμιστικό πλαίσιο στο οποίο να υπάγεται η δημοσιογραφία των πολιτών με το ίδιο καθεστώς της παραδοσιακής δημοσιογραφίας.

“ Πρέπει ο citizen journalist (πολίτης - δημοσιογράφος) να υπόκειται στους ίδιους κανόνες με τον δημοσιογράφο

στη Μεγάλη Βρετανία από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Αυτό όμως δεν ήταν αλήθεια, αλλά φόβισε τους Βρετανούς και ήταν ένας λόγος που ψήφισαν το Brexit. Ο Μπόρις Τζόνσον, πρώην δήμαρχος Λονδίνου και νυν υπουργός Εξωτερικών έλεγε ότι αν θα φύγουν από την ΕΕ, 250 εκατομμύρια λίρες τη βδομάδα θα έλθουν στο δικό τους εθνικό σύστημα υγείας και δεν θα τα δίνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και αυτό είναι ψέμα που διαμόρφωσε την κοινή γνώμη στη Μεγάλη Βρετανία.
Πώς μπορείς να θωρακίσεις το δικαίωμα στην σωστή ενημέρωση; Είναι δύσκολο. Το να έχω τη σωστή αντικειμενική ενημέρωση είναι αναφαίρετο δικαίωμα του καθενός. Αλλά στη σημερινή εποχή δεν είναι κάτι το οποίο μπορεί να θωρακιστεί και ο λόγος είναι τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, ο τρόπος που παρουσιάζονται τα γεγονότα, αλλά και ο τρόπος που τα χρησιμοποιεί το περιβάλλον του κάθε πολιτικού για να γίνει αρεστός στους πολίτες, που μπορεί όμως να μην είναι αληθινό. Αυτό είναι ένα μεγάλο πρόβλημα διότι σημαίνει έλλειψη δημοκρατίας. Ο μόνος τρόπος που μπορεί να θωρακίσει τη σωστή ενημέρωση είναι με το ρυθμιστικό πλαίσιο, πρέπει όλα αυτά να περνούν μέσα από μια ρυθμιστική Αρχή, το τι επιτρέπεται και τι όχι και δεύτερο με αυτό που λέμε self-regulation, δηλαδή οι εταιρείες από μόνες τους να αποφασίζουν να τα μεταδίδουν από αυτό που τους δίνει ένας πολίτης.
Μπορεί μια εταιρεία να μην επιτρέψει τη δημοσιοποίηση ενός tweet του Προέδρου της Αμερικής; Γιατί όχι;
Θα έπρεπε, αλλά μιλούμε για έναν κόσμο που δεν είναι ονειρικά πλασμένος. Υπάρχει διαφορά της πραγματικότητας από το τι ζητούμε. Έχει εκλεγεί ο Ντόναλντ Τραμπ με tweets τα οποία ήταν ενάντια στο πολιτικό σύστημα, το κατεστημένο, ενάντια στα παραδοσιακά ΜΜΕ, την ίδια στιγμή θα έπρεπε να αναμεταδώσουν και την αντίθετη άποψη της αντιπολίτευσης ή κάποιου ακαδημαϊκού για να υπάρχει αντικειμενική πληροφόρηση.

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης κινητοποιούν αλλά δεν εκδημοκρατικοποιούν

Η τεχνολογία είναι ευλογία ή κίνδυνος; Η τεχνολογία είναι ένα μέσο και το μέσο αυτό το χρησιμοποιείς όπως θέλεις, είτε για καλό σκοπό είτε για κακό. Είναι ένα εργαλείο όπως λένε οι Βρετανοί, το πώς το χρησιμοποιείς εξαρτάται από το άτομο, την εταιρεία κ.λπ., γι' αυτό έλεγα πιο πριν για την εταιρική ευθύνη, την αυτορρύθμιση κ.λπ. Η τεχνολογία για μένα είναι ευλογία. Εγώ όταν μεγάλωνα το 1960-70-80 δεν είχαμε διαδίκτυο, κινητά τηλέφωνα και τώρα λέω στον γιο μου να μου δώσει το κινητό του για μια ώρα και δεν μπορεί να ζήσει χωρίς αυτό. Η τεχνολογία είναι ευλογία, αλλά είναι ένα μέσο, δεν πρέπει ποτέ να ξεχαστεί ότι εξαρτάται από το πώς θα χρησιμοποιούμε αυτό το μέσο. Το χρησιμοποιούμε οι τρομοκρατικές οργανώσεις για δικό τους σκοπό και αυτό είναι η αρνητική πλευρά, το χρησιμοποιούν οι πολιτικοί για να μπορέσουν να προσδώσουν περισσότερη έμφαση στα μηνυμάτά τους είτε με καλό τρόπο είτε με κακό.
Είδαμε τη δύναμη των Κοινωνικών Μέσων με την Αραβική Άνοιξη; Ναι, η σημερινή πραγματικότητα δείχνει ότι αυτό ήταν κάτι πολύ ιδεαλιστικό, δεν έγινε πραγματικότητα, η ελευθερία του τύπου και της κοινωνίας στην Αραβία δεν έγινε πραγματικότητα, τελικά δεν ήταν Αραβική Άνοιξη αλλά Αραβικό Φθινόπωρο. Στην Ελλάδα ήταν οι αγανακτισμένοι, στην Τουρκία στην πλατεία Ταξίμ οι άλλοι αγανακτισμένοι, πέρασε δηλαδή και σε δημοκρατικές χώρες. Αλλά τι έγινε στην Ελλάδα με τους αγανακτισμένους; Βγήκαν στο Σύνταγμα, διαδήλωσαν και τι έμεινε από αυτό; Έγραψα ένα άρθρο πάνω σε αυτό, το οποίο λέει ότι τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης σε κινητοποιούν αλλά κατά πόσο εκδημοκρατικοποιούν την κοινωνία, είναι αμφιλεγόμενο.
Έχετε ως ακαδημαϊκός επαφές με πολιτικούς, διότι από τα ΜΜΕ ξεκινά η ρητορική του μίσους. Μας καλούν να λάβουμε μέρος σε διάφορες επιτροπές. Εγώ είμαι μέλος σε μια

επιτροπή στην Ελλάδα που έχει να κάνει με την πολιτική των επικοινωνιών. Βέβαια είναι οι πολιτικοί που αποφασίζουν, εμείς οι 2 ακαδημαϊκοί που συμμετούμε δεν έχουμε δικαίωμα ψήφου, ούτε πληρωμάστε γι' αυτό που κάνουμε, απλά δίνουμε τη γνώμη μας.
Σας καταλόγισαν την ευθύνη για την απόφαση να δοθούν μόνο 4 τηλεοπτικές άδειες, ότι είσαοτε πίσω από το Ινστιτούτο Φλωρεντίας; Δυστυχώς, το Ινστιτούτο Φλωρεντίας έκανε 2 παραπομπές σε μια έρευνα την οποία έκανα εγώ με τον αγαπητό συνάδελφο Δημήτρη Μπούκα αλλά δεν είχε καμιά σχέση με τηλεοπτικές άδειες. Κάποιοι δημοσιογράφοι στην Ελλάδα βρήκαν τα ονόματά μας και χωρίς να έχουν δει τις παραπομπές και την έρευνά μας, έγραψαν για εμάς. Αυτό μας κόστισε αρκετά. Σκεφτήκαμε με τον συνάδελφο να κάνουμε μια διαμαρτυρία αλλά αποφασίσαμε ότι θα δημιουργούσαμε μεγαλύτερο θέμα, γι' αυτό το αφήσαμε.
Τι συζητάτε δώστε στην ελληνική κυβέρνηση; Δεν έχει συνεδριάσει ακόμα η επιτροπή. Πιναμε μέλη το 2016 και ακόμα δεν έχει συνεδριάσει. Έγινε ολόκληρο θέμα πέρα με τις τηλεοπτικές άδειες και δεν μας κάλεσαν να τους πούμε τη γνώμη μας.
Πώς βλέπετε την επόμενη μέρα; Είμαι πάντα αισιόδοξος, όσον αφορά τη δημοσιογραφία, την ελευθερία του τύπου, την ελευθερία της έκφρασης. Για όλα αυτά βλέπω την επόμενη μέρα λαμπρή, βλέπω να ηγούνται σε κάτι πολύ καλό, αλλά υπάρχουν προϋποθέσεις για να μπορέσει αυτό να γίνει πραγματικότητα. Η συνεχής εκπαίδευση του πολίτη ώστε να καταλάβει ότι η πληροφόρηση που δέχεται πρέπει να την επεξεργάζεται, έχει να κάνει με την αυτορρύθμιση, έχει να κάνει με το νομοθετικό πλαίσιο, έχει να κάνει με τη συνεργασία των πολιτικών, ακαδημαϊκών όλων των δημοκρατικών δυνάμεων σε μια κοινωνία.

Σημαντικός ο ρόλος της εκπαίδευσης

Ο ρόλος της εκπαίδευσης ποιος θα μπορούσε να ήταν; Ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι πάρα πολύ σημαντικό και ευχριστό που να αναφέρεται. Όσο πιο πολλή γνώση έχεις τόσο πιο πολύ μπορείς να συνειδητοποιήσεις αν αυτό το οποίο λαμβάνεις ως μήνυμα είναι αληθινό ή όχι. Αλλά για να το δουλέψεις στο μυαλό σου πρέπει να έχεις την κατάλληλη εκπαίδευση, βάση γνώσης.
Ο κόσμος που βγάζει τυχαία μια φωτογραφία και τη βάζει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης; Αυτό δεν μπορείς να το ελέγξεις. Θα δώσει το περιεχόμενο αλλά μετά θα κάνει εσύ την ανάλυση.
Πώς βλέπετε τη δημοσιογραφία σήμερα; Ως ένα επάγγελμα το οποίο είναι πάρα πολύ σημαντικό για την κοινωνία. Πιστεύω ότι η κοινή γνώμη διαμορφώνεται από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας δηλαδή από τους δημοσιογράφους, με το τι μεταδίδουν και πώς. Δεν μιλά μόνο για το γεγονός αλλά για την ανάλυση του γεγονότος. Για να σχηματίσω εγώ μια γνώμη για το τι συμβαίνει στον κόσμο στηρίζομαι σε αυτά που παίρνω από τις εφημερίδες, τα περιοδικά, την τηλεόραση, το διαδίκτυο κ.τ.λ. οπότε βλέπω τον ρόλο του δημοσιογράφου ως κάτι πάρα πολύ σημαντικό για τη δημοκρατία, για τον πλουραλισμό για την κοινωνία γενικά.
Στο Πανεπιστήμιο τι διδάσκετε τους φοιτητές σας; Διδάσκω κυρίως σε μεταπτυχιακό επίπεδο και έρχονται παιδιά από διαφορετικές χώρες του κόσμου, από Κύπρο, Ελλάδα, Ινδία, Κίνα, πολλές χώρες της Ευρώπης με τελείως διαφορετικό υπόβαθρο και αντιλήψεις. Δεν τους λέω να διαβάσουν ένα συγκεκριμένο εγχειρίδιο και με βάση αυτό να γράψουν τη συγκεκριμένη εργασία, αλλά να βασιστούν σε 15 βασικά βιβλία και σε άλλα 45 προαιρετικά. Τους δίνω επιλογή. Το ίδιο πράγμα είναι και με τη δημοσιογραφία. Όσο πιο προηγμένο είναι το νοητικό σου επίπεδο λόγω της εκπαίδευσής σου, τόσο πιο πολύ μπορείς να σχηματίσεις μια αντικειμενική

γνώμη. Αυτό κάνω στην Ακαδημία. Πιστεύω πως ένας σωστός δημοσιογράφος θα μπορούσε να κάνει το ίδιο, να δίνει διαφορετικές πηγές στους αναγνώστες του. Προσπαθώ να πω στους φοιτητές μου να λαμβάνουν υπόψη την παραδοσιακή δημοσιογραφία με τις διασταυρωμένες πηγές αλλά και την νέα μορφή της δημοσιογραφίας. Όταν κάποιος πολίτης είναι εκεί τη στιγμή που γίνεται η συγκεκριμένη διαμαρτυρία και βγάζει τη συγκεκριμένη φωτογραφία με τον αστυνομικό να κτυπά διαδηλωτή, θα τη χρησιμοποιήσεις αλλά θα την αναλύσεις και θα δώσεις την άλλη άποψη. Είναι ο μόνος τρόπος που μπορείς να θωρακιστείς προς το παρόν.
Έχει να κάνει και με τον ιδιοκτήτη του Μέσου, τον διευθυντή, τον αρχισυντάκτη, την πολιτική που ακολουθούν; Συνεχώς μου βάζεις δύσκολα! Ο ιδιοκτήτης του Μέσου παίζει πολύ μεγάλο ρόλο για το πώς δηλαδή ο δημοσιογράφος θα μπορέσει να κάνει τη δουλειά του. Αν θα είναι ελεύθερος να μεταδώσει ό,τι θέλει ή όχι. Αλλά αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο θέμα που θέλουμε άρρες για να το συζητήσουμε και ήταν το θέμα του διδακτορικού μου.
Ο ανταγωνισμός με τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης δημιουργεί προβλήματα; Βεβαίως, όσο πιο πολύ ανταγωνισμός υπάρχει τόσο πιο πολύ θέλεις εσύ ως δημοσιογράφος να μεταδώσεις την είδηση πρώτος, να πάρεις την αποκλειστικότητα, και καμιά φορά πέφτεις στην παγίδα να μεταδώσεις κάτι το οποίο δεν είναι διασταυρωμένο, στο όνομα της αποκλειστικότητας. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα. Για να πάμε πίσω στο θέμα σε ποιο ανήκει το συγκεκριμένο μέσο έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία ο ιδιοκτήτης ή ο εκδότης. Υπάρχει η θεωρία του πυλωρού, δηλαδή ποιος φυλάει τις πύλες του τι θα μεταδοθεί και του τι όχι. Αυτό έχει να κάνει με τον εκδότη. Εσύ ως δημοσιογράφος μπορείς να έχεις προμερές ιδέες και κείμενα, αλλά αυτός που θα πάρει την ευθύνη για το τι θα μεταδοθεί είναι ο εκδότης.